

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS NEGALIAŲ TURINČIŲ ASMENŲ DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU NUSTATANT ORTOPEDIJOS PRIEMONIŲ ĮSIGIJIMO IŠLAIDŲ KOMPENSAVIMO KRITERIJUS

2017 m. gruodžio 15 d. Nr. (17)SN-221)SP-103

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2017 m. lapkričio 3 d. buvo gauti pareiškėjos S. M. (toliau ir – Pareiškėja), o 2017 m. lapkričio 6 d. – viešosios įstaigos „SocActiva“ (toliau ir – Įstaiga) skundai dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu.

Pareiškėja mano, kad dėl amžiaus ir negalios buvo pažeistos jos lygios galimybės. Skunde rašoma, kad jai, kaip apdraustajai sveikatos draudimu, KPM3-4 tipų grupei priskirto šlaunies protezo su hidrauliniu kelio sąnariu gamybos ir pritaikymo išlaidos nebus kompensuojamos, kadangi ji neatitinka vieno iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. V-234 „Dėl valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) (toliau ir – Tvarkos aprašas) patvirtinto Tvarkos aprašo 17 punkte nurodyto kriterijaus (Pareiškėja yra vyresnė nei 65 metų amžiaus). Pagal Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų gydytojų konsiliumo 2017 m. rugsėjo 20 d. vertinimą, Pareiškėja atitiko visus kriterijus, išskyrus amžiaus. Šios ligoninės gydytojų konsiliumo išvadoje nurodyta, kad „pacientas (-ė) atitinka Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. birželio 30 d. Nr. V-822 įsakymo 18.4 punkto reikalavimus: rekomenduojama skirti šlaunies (virš kelio) protezą su hidrauliniu kelio sąnariu KPM3-4“. Kai Pareiškėja kreipėsi į Valstybinę ligonių kasą prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau ir – VLK), ji gavo atsakymą, kuriuo buvo atsisakyta kompensuoti jai protezo gamybos ir

pritaikymo išlaidas dėl to, kad Pareiškėja yra vyresnė nei 65 metų amžiaus. Pareiškėjos teigimu, ji gyvena aktyviai, daug vaikšto, dalyvauja neįgaliųjų sporto užsiėmimuose, todėl nurodytas šlaunies protezas jai yra būtinas.

VšĮ „SocActiva“ pateiktame rašte teigiama, kad sąlyga, pagal kurią pirmiau nurodyti protezai gali būti skiriami (kompensuojamos jų įsigijimo išlaidos) tik pacientams iki 65 metų, yra neteisinga socialiai aktyvių vyresnio amžiaus asmenų atžvilgiu, kurie jau naudojami tokiais protezais, yra įpratę prie jų, aktyviai gyvena visavertį šeiminių ir profesinį gyvenimą; tai ženkliai pablogintų ir jų savijautą apskritai, ir bendrus sveikatos rodiklius.

Įstaigos direktorė teigia, kad pritaria dėl nustatyto amžiaus (iki 65-erių) kriterijaus, kai nuolatiniai tokio tipo protezai skiriami pirmą kartą, tačiau prašo rasti galimybę išimties tvarka kompensuoti šlaunies protezus su hidrauliniu kelio sąnariu ir blauzdos vakuuminio tvirtinimu jau naudojančiams tokius protezus pacientams, kurie yra socialiai aktyvūs, atitinka kitus Tvarkos aprašo kriterijus, tačiau yra vyresni nei 65 metų amžiaus. Įstaigos direktorė pabrėžia, kad kalendorinis ir fiziologinis žmonių amžius dažnai skiriasi, todėl socialinio aktyvumo, darbingumo ir biosocialinių funkcijų užtikrinimo kriterijai yra svarbesni nei amžius. Įstaigos rašte taip pat pažymėta, kad, blogėjant demografinėi situacijai Lietuvoje, pastaruoju metu dalis vyresnio amžiaus žmonių yra pakankamai aktyvūs darbo rinkoje, moka mokesčius, todėl galėtų tikėtis didesnės valstybės paramos, taigi prašo pirmiau minėtą sąlygą (kad nurodyti protezai skiriami tik asmenims iki 65 metų) taikyti tik pacientams, pirmą kartą užsisakantiems šlaunies protezą su hidrauliniu kelio sąnariu arba blauzdos protezą su vakuuminio tvirtinimo sistema, o vyresnieji pacientai, kurie iki 65 metų ir vėliau jau buvo gavę šio tipo protezą, būdami aktyvūs (IV mobilumo grupė), turėtų gauti tokį patį protezą, siekiant užtikrinti jiems sąlygas išlaikyti tą pačią gyvenimo kokybę.

Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimi, 2017 m. lapkričio 9 d. raštu Nr. (17)SN-220)S-636 kreipėsi į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją (toliau ir – Ministerija) prašydama pateikti informaciją, kodėl Tvarkos apraše yra nustatytas kriterijus (iki 65 metų) asmenims, siekiantiems gauti kompensaciją už šlaunies (virš kelio) protezą su hidrauliniu kelio sąnariu ir (arba) blauzdos (žemiau kelio) protezą su vakuuminio tvirtinimo sistema; kodėl 65 metų ir vyresniems asmenims neskiriama kompensacija išvardintoms ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t è:

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje 2017 m. lapkričio 27 d. buvo gautas VLK raštas Nr. 4K-8669 „Dėl informacijos pateikimo“. Šiame rašte VLK paaiškina, kad Tarnybos raštą Ministerija jai persiuntė savo 2017 m. lapkričio 17 d. raštu Nr. (1.1.20) 10-8898.

VLK direktorė informuoja, kad, siekiant pagerinti aukščiausią mobilumo lygį (IV) turinčių pacientų aprūpinimą, sveikatos apsaugos ministras 2017 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-821 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. liepos 5 d. įsakymo Nr. V-698 „Dėl ortopedijos priemonių, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, ir jų bazinių kainų sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo“ į kompensuojamųjų ortopedijos techninių priemonių sąrašą įtraukė blauzdos (žemiau kelio) protezą su vakuuminio tvirtinimo sistema ir šlaunies (virš kelio) protezą su hidrauliniu kelio sąnariu ir aktyvia pėda.

Vadovaujantis Valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti apmokėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. V-234, 16–17 punktais, šlaunies (virš kelio) protezus su hidrauliniu kelio sąnariu gali skirti tretinio lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos gydytojų konsiliumas, kuris ir sprendžia, ar pacientas atitinka sąlygas, nurodytas Aprašo 17.1–17.5 papunkčiuose. Pirmiau nurodytų protezinių sistemų papildomos skyrimo sąlygos buvo patvirtintos atsižvelgiant į gydytojų specialistų pateiktas rekomendacijas. Amžiaus viršutinę ribą rekomendavo nustatyti ne tik gydytojai specialistai, bet ir VŠĮ „SocActiva“, kuri ir pateikė paraišką dėl modernių protezinių sistemų įtraukimo į kompensuojamus sąrašus (vienas iš Įstaigos nurodytų skyrimo kriterijų – pacientas turi būti darbingo amžiaus). VLK atkreipia dėmesį, kad amžiaus viršutinė riba yra nustatyta skiriant ir kitas kompensuojamas ortopedijos technines priemones (pvz., krūtinės-juosmens įtvarai (tipų grupė KR1-16), skiriami mergaitėms iki 14 metų, o berniukams iki 16 metų; ortopedinę avalynę (tipų grupė AD3-2), esant indikacijai „įgimta plokščia pėda“, galima skirti tik vyresniems nei 4 metų vaikams, ir kt.). Viršutinė amžiaus riba yra nustatyta ir kitose Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau ir – Fondas) finansuojamose srityse (pvz., dantų protezavimas, prevencinės programos, skiepai nuo sezoninio gripo ir kt.).

Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 14 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Fondo biudžetas sudaromas vieneriems metams – nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.; remiantis šio

įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi, Fondo biudžetas turi būti subalansuotas, t. y., jis negali būti nei perteklinis, nei deficitinis.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2009 m. birželio 25 d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A822-762/2009, pažymėjo, kad tokia sveikatos priežiūros paslaugų apmokėjimo sistema (kitai – planavimo pagal sutartis sistema) pirmiausia susijusi su visuomenės sveikatos apsauga, nes sutarčių sistema siekiama užtikrinti visiems prieinamą, kokybišką ir subalansuotą sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, be to, su socialinės apsaugos finansine pusiausvyra, nes tokia sistema leidžia valdymo institucijoms kontroliuoti išlaidas pagal iš anksto nustatytus prioritetus, pritaikant jas prie suplanuotų poreikių, ir, kiek įmanoma, išvengti bet kokio finansinių, techninių ir žmogiškųjų išteklių iššvaistymo.

Šlaunies (virš kelio) protezų su hidrauliniu kelio sąnariu ir aktyvia pėda prognozuojamas kompensuoti kiekis per metus – 22 vienetai. Blauzdos (žemiau kelio) protezų su vakuuminio tvirtinimo sistema įsigijimo kaštus per metus prognozuojama kompensuoti 68 asmenims. Apskaičiuojant prognozuojamą kompensuojamųjų protezų kiekį buvo numatomi tik pacientai iki 65 metų amžiaus. Kompensuojant Komisijos apskaičiuotomis bazinėmis kainomis (pacientams iki 65 metų amžiaus), numatoma kompensuoti suma būtų 614 tūkstančių eurų per metus, nors 2017 m. Fondo biudžetui papildomai skirti 596 tūkstančiai eurų modernių protezinių sistemų įsigijimo išlaidoms kompensuoti. Jei šių protezų skyrimui nebūtų nustatytos griežtos sąlygos, atotrūkis tarp biudžete numatytų lėšų sumos ir prognozuojamos kompensuoti sumos būtų dar didesnis. Be to, per 2017 m. liepos–lapkričio mėnesius jau buvo pateikti 45 prašymai vien kompensuoti šlaunies (virš kelio) protezų su hidrauliniu kelio sąnariu ir aktyvia pėda įsigijimo išlaidas, nors buvo numatyta per metus kompensuoti 22 protezų įsigijimo išlaidas.

VLK atkreipia dėmesį, kad, vadovaujantis Aprašo nuostatomis, po galūnių amputacijų valstybė garantuoja kojų protezinių sistemų įsigijimo išlaidų kompensavimą visiems pacientams, nepriklausomai nuo jų amžiaus, todėl vyresni nei 65 metų asmenys nebus palikti be protezinių sistemų.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. V-234 „Dėl valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 28 d. įsakymo Nr. V-1013 redakcija su kitais naujausiais pakeitimais) nepažeidžia Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimų.

Lygių galimybių įstatymu valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos įpareigos pagal kompetenciją įgyvendinti lygias galimybes dėl įtvirtintų draudžiamų diskriminavimo pagrindų. Pagal šio įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą, valstybės ir savivaldybių institucijos privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir lygios galimybės paisant antidiskriminaciniuose įstatymuose įtvirtintų draudžiamų diskriminacijos pagrindų.

Pažymėtina, kad Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau ir – Konvencija) tikslas – skatinti, apsaugoti ir užtikrinti visų neįgaliųjų visapusiškumą ir lygiateisį naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, taip pat skatinti pagarbą šių asmenų prigimtiniam orumui. Pagal Konvenciją, prie neįgaliųjų priskiriami asmenys, turintys ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie sąveikaudami su įvairiomis kliūtimis gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje lygiai su kitais asmenimis. Konvencijos 5 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokį diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (įskaitant ir šiuo atveju aktualų amžiaus pagrindą). Konvencijos 25 straipsnio a ir b punktuose įpareigojama teikti neįgaliesiems tokios pat pasiūlos, kokybės ir lygio nemokamas ar už prieinamą kainą sveikatos priežiūros paslaugas ir programas, kurios teikiamos ar taikomos kitiems asmenims, įskaitant seksualinės ir reprodukcinės sveikatos srities programas ir gyventojams skirtas visuomenės sveikatos apsaugos programas; teikti šias sveikatos paslaugas, kurios yra būtinos neįgaliesiems būtent dėl jų neįgalumo, įskaitant ankstyvą diagnozę ir prireikus intervenciją, ir paslaugas, skirtas kuo labiau sumažinti tolesnio asmenų, įskaitant vaikus ir vyresnio amžiaus žmones, neįgalumo tikimybę ir užkirsti tam kelią.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas arba tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuriuo draudžiama diskriminacija šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėja kreipėsi į Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų gydytojų konsiliumą dėl medicininės išvados, būtinos norint gauti šlaunies protezo su hidrauliniu kelio sąnariu gamybos ir pritaikymo kompensaciją. Pareiškėja atitiko visus

kriterijus, išskyrus amžiaus – yra vyresnė nei 65 metų. Šiuo pagrindu VLK atsisakė Pareiškėjai kompensuoti protezo gamybos ir pritaikymo išlaidas.

Kriterijai, atsižvelgiant į kuriuos nusprendžiama, ar asmeniui galima kompensuoti protezo (šlaunies (virš kelio) protezai su hidrauliniu kelio sąnariu ir blauzdos (žemiau kelio) protezai su vakuuminio tvirtinimo sistema) gamybos ir pritaikymo išlaidas, nustatyti Valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti apmokėjimo tvarkos apraše (patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. V-234; nauja redakcija patvirtinta 2015 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. V-1013). Kaip nurodė savo rašte VLK, sveikatos apsaugos ministras šiuos specifinius protezus į kompensuojamų priemonių sąrašus įtraukė 2017 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. V-821 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. liepos 5 d. įsakymo Nr. V-698 „Dėl ortopedijos techninių priemonių, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto, ir jų bazinių kainų sąrašų patvirtinimo“ pakeitimo“. Remiantis šiuo aktu ir VLK atsakymu, galima daryti išvadą, kad įprastiniai protezai yra kompensuojami visiems, kuriems atlikta galūnių amputacija.

Tvarkos aprašo 17 punkte (17.1–17.5 papunkčiai) nurodyti reikalavimai: paciento mobilumo lygis – IV; paciento darbinė arba profesinė veikla turi būti susijusi su aktyviu judėjimu; paciento amžius turi būti iki 65 metų; kūno masės indeksas turi būti iki 30; negali būti suvokimo sutrikimų ir turi būti nesutrikusios kasdienės veiklos funkcijos. Kaip nurodyta pirmiau, Pareiškėja atitinka visus kriterijus, išskyrus amžiaus – jai yra daugiau nei 65 metai. Remiantis VLK atsakymu „Dėl informacijos pateikimo“, galima susidaryti nuomonę, kad tokiu reikalavimu siekiama suteikti specialų, mobilumą užtikrinantį, protezą darbingo amžiaus asmenims. Konkretus amžiaus ribojimas taikomas neatsižvelgiant į individualius asmenų gebėjimus ir būklę bei galimybes dirbti. Remiantis nurodytais kriterijais, galima teigti, kad specialūs protezai turėtų būti skiriami asmenims, kurie daug juda ir jų darbas arba profesija yra susiję su judėjimu. Kadangi sulaukęs pensinio amžiaus žmogus neprivalo iškart nutraukti savo darbinę veiklą arba nustoti judėti, manytina, kad amžiaus kriterijus šiuo atveju yra perteklinis. Tai buvo patvirtinta ir iš Lietuvos statistikos departamento gavus informaciją¹ apie pasitraukimo iš darbo rinkos vidutinį amžių – galima daryti išvadą, kad kiekvienais metais iš darbo rinkos pasitraukia vis vyresni žmonės, o pagal 2016 metų statistikos duomenis spėjama, kad vidutinis amžius yra 66,1 metų, kas viršija Tvarkos apraše numatytą 65 metų amžiaus kriterijų.

¹ <https://osp.stat.gov.lt/>

Esminis kriterijus vertinant, ar asmeniui galima kompensuoti specialaus protezo įsigijimo išlaidas, turėtų būti mobilumas ar paciento darbinė arba profesinė veikla, susijusi su tuo. Nagrinėjamu atveju Pareiškėja gyvena aktyviai, daug vaikšto, vadovauja neįgaliųjų sporto klubui, kuris priklauso Lietuvos neįgaliųjų sporto federacijai, dalyvauja Lietuvos ir tarptautiniuose neįgaliųjų čempionatuose bei turnyruose, taigi atitinka visus kriterijus, išskyrus perteklinį amžiaus kriterijų. Atliekant tokį darbą, būtina galimybė daug judėti, taigi tokiems asmenims turėtų būti sudarytos sąlygos gauti kompensaciją įsigyjant šlaunies protezą su hidrauliniu kelio sąnariu. Tokio protezo išlaidų nekompensavimas iš esmės pablogintų neįgaliojo padėtį vien dėl amžiaus ribojimo.

Nagrinėjama situacija atitinka tiesioginės diskriminacijos sąvoką (Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalis) – elgesys su asmeniu, kai šiame įstatyme numatytais draudžiamais diskriminacijos pagrindais jam taikomos mažiau palankios sąlygos negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Vyresniems nei 65 metų asmenims Tvarkos apraše nustatytos mažiau palankios sąlygos negu jaunesniems asmenims – vyresni asmenys jokiais atvejais negali gauti kompensacijos specifiniam protezui, reikalingam užtikrinti tinkamą judėjimą, įsigyti.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 1 punkte nurodyta, kad yra leidžiami įstatymų nustatyti apribojimai dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Taigi, visų pirma, būtina, kad tokie apribojimai būtų numatyti įstatymu. Šiuo atveju reikalavimai, kuriuos asmuo turėtų atitikti, kad gautų atitinkamą kompensaciją, nustatyti sveikatos apsaugos ministro įsakymu patvirtintame Tvarkos apraše, taigi jie neatitinka Lygių galimybių įstatyme numatyto reikalavimo dėl ribojimų įstatyminės formos, vadinasi, pirmenybės teikimas pagal amžių negali būti pateisinamas.

Darytina išvada, kad sveikatos apsaugos ministro 2006 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. V-234 „Dėl valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Valstybės paramos ortopedijos techninėms priemonėms įsigyti apmokėjimo tvarkos aprašo nuostatos (kad specialiųjų šlaunies (virš kelio) protezų su hidrauliniu kelio sąnariu ir blauzdos (žemiau kelio) protezų su vakuuminio tvirtinimo sistema įsigijimo išlaidos gali būti kompensuojamos tik asmenims iki 65 metų amžiaus) tiesiogiai diskriminuoja asmenis amžiaus pagrindu, taigi pažeidžia Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą bei yra nesuderinamos su Neįgaliųjų teisių konvencijos 25 straipsnio nuostatomis, t. y., Ministerija, Tvarkos apraše nustatydamą diskriminacinį reikalavimą dėl amžiaus, pažeidė lygias galimybes.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 2 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministrą ir siūlyti nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus, tai yra, iš Tvarkos aprašo nuostatų pašalinti nepagrįstai nurodytą reikalavimą dėl amžiaus.

2. Įpareigoti sveikatos apsaugos ministrą išnagrinėti lygių galimybių kontrolierės sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymo eigą informuoti lygių galimybių kontrolierę per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti sveikatos apsaugos ministrą, Pareiškėją S. M. ir VšĮ „SocActiva“.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė